

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Aviz asupra proiectului de lege constituțională privind
modificarea unor articole din Constituția Republicii Moldova

Nr.1 din 09.02.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.19-21/11 din 25.02.1999

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența :
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător

cu participarea grefierului Tatiana Berladean, reprezentantului Guvernului Tudor Știrbu, șef-adjunct al Direcției juridice și probleme speciale a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. c) din Constituția Republicii Moldova și art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă demersul Guvernului Republicii Moldova, în care se solicită avizul Curții Constituționale asupra proiectului de Lege privind modificarea unor articole din Constituția Republicii Moldova, pe care Guvernul intenționează să-l prezinte Parlamentului spre examinare.

Curtea Constituțională, fiind competentă, în temeiul art. 141 alin. (2) din Constituție, să se pronunțe asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, examinând demersul Guvernului și proiectul legii constituționale anexat, audiind informația judecătorului-raportor, argumentele reprezentantului Guvernului,

a c o n s t a t a t :

În temeiul art. 141 alin. (1) lit. d) din Constituție, Guvernul Republicii Moldova a inițiat procedura de revizuire a Constituției, prin care se propune modificarea unor articole din Constituție.

Conform proiectului legii constituționale, prezentat de Guvern, modificările și completările Constituției se propun după cum urmează:

1. Alineatul (3) din articolul 24 va avea următorul cuprins:

"(3) Pedepșa capitală este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o astfel de pedeapsă și nici executat, decât numai pentru infracțiuni comise în timp de război sau de pericol iminent de război, în condițiile legii".

2. Alineatele (3) și (4) din articolul 25 vor avea următorul cuprins:

"(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pe o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Durata arestării poate fi prelungită numai de către judecător sau instanța de judecată în condițiile legii, pe un termen de cel mult 12 luni".

3. Articolul 30 se completează cu alineatul (2) avînd următorul conținut:

"(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege, în cazurile cînd aceasta constituie o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, menținerea ordinii publice și prevenirea infracțiunii, apărarea drepturilor și libertăților altor persoane".

4. Articolele 54 și 55 vor avea următorul cuprins:

"Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi
sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu vor fi adoptate legi care ar suprima sau

ar deprecia drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngerii, decît cele prevăzute de lege, compatibile cu normele internaționale general admise și necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, siguranței publice, în scopul prevenirii tulburărilor de masă și a infracțiunilor, al redresării bunăstării economice, protecției drepturilor, libertăților și a demnității altor persoane, al împiedicării divulgărilor de informații confidențiale și al garantării imparțialității și autorității instanțelor judecătorești.

(3) În condiții de război sau în cazul altor împrejurări excepționale, care amenință viața națiunii, dacă împrejurările o cer, exercitarea unor drepturi și libertăți poate fi supusă anumitor restrîngerii, cu indicarea termenului acțiunii lor.

(4) Alineatul (3) al prezentului articol nu permite restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24 din Constituție.

(5) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 55

Exercitarea drepturilor și a libertăților

Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora".

Modificările și completările menționate se argumentează prin faptul că Parlamentul a adoptat Hotărîrea nr. 1447-XIII din 28 ianuarie 1998 "Privind aprobarea Programului de ajustare a legislației Republicii Moldova la prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale"* , iar proiectul de lege constituțională pune dispozițiile Constituției în concordanță cu exigențele Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950**.

* M.O. nr. 16-17 din 5 martie 1998, art. 112.

** Hotărîrea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997 "Privind ratificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și a unor protocoale adiționale la această convenție", M.O. nr. 54-55 din 21 august 1997, art. 502.

Examinînd materialele dosarului, Curtea Constituțională relevă că revizuirea articolelor menționate din Constituție este inițiată de către Guvern, în conformitate cu dispozițiile art. 141 alin. (1) lit. d) din Constituție.

În baza art. 142 din Constituție, dispozițiile constituționale privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor incluși în listele electorale. De asemenea, nu poate fi făcută nici o revizuire dacă ea are ca rezultat suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Proiectul de lege constituțională prezentat de Guvern propune modificarea articolelor referitoare la pedeapsa capitală, libertatea individuală și siguranța persoanei, restrîngerea exercitării unor drepturi sau a unor libertăți.

Art. 8 din Constituție consfințește angajamentul Republicii Moldova de a respecta Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, iar intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținînd dispoziții contrare Constituției, potrivit aceluiași articol, trebuie să fie precedată de o revizuire a acesteia.

Conducîndu-se de normele Declarației Universale a Drepturilor Omului de la 10 decembrie 1948* și ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea Constituțională consideră modificarea art. 24 alin. (3), art. 25 alin. (3) și (4), art. 54 alin.

(1), (2), (4) și (5), art. 55 și completarea art. 30 din Constituție cu alin. (2), în redacția propusă de Guvern, drept justificate și conforme cu prevederile art. 142 din Constituția Republicii Moldova.

* Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XII din 28 iulie 1990 "Cu privire la aderarea R.S.S. Moldova la Declarația Universală a Drepturilor Omului și ratificarea pactelor internaționale ale drepturilor omului" (Veștile, nr. 8, 1990, art. 223).

Curtea Constituțională recunoaște ca oportună revizuirea Constituției în ceea ce privește abolirea pedepsei cu moartea, termenul de reținere și de arestare, restrîngerea garanției secretului corespondenței în interesul siguranței naționale.

Însă Curtea Constituțională nu poate reține propunerea Guvernului privind completarea art. 54 din Constituție cu alin. (3), deoarece ea cade sub incidența art. 142 din Constituție și conduce la suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Din conținutul alin. (3) al art. 54 din proiectul legii constituționale, propus de inițiatorul revizuirii Constituției, reiese că în condiții de război sau în cazul altor împrejurări excepționale se admite restrîngerea unor drepturi și libertăți ale cetățenilor.

Curtea reține că, potrivit art. 142 alin. (2) din Constituție, nici o revizuire a Legii Supreme nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Pentru considerentele expuse și avînd în vedere că, potrivit art. 141 alin. (2) din Constituție, proiectele de legi constituționale se prezintă Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale, conducîndu-se de art. 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională, prin vot unanim, pronunță următorul

a v i z:

1. Revizuirea Constituției este inițiată de Guvern în conformitate cu prevederile art. 141 alin. (1) lit. d) din Constituția Republicii Moldova.

2. Conținutul proiectului de lege constituțională prezentat de Guvern privind modificarea art. 24 alin. (3), art. 25 alin. (3) și (4), art. 54 alin. (1), (2), (4) și (5), art. 55 și completarea art. 30 cu alin. (2) din Constituție nu contravine dispozițiilor art. 142 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova.

3. Alineatul (3) din art. 54 în redacția proiectului de lege constituțională propus de Guvern contravine prevederilor stipulate în art. 142 alin. (2) din Legea Supremă.

4. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 9 februarie 1999.
Nr. 1.